

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਬੀ. ਜਗਨਨਾਥਦਾਸ, ਸਈਦ ਜਾਫਰ ਇਮਾਮ ਅਤੇ ਪੀ. ਗੋਵਿੰਦਾ

ਮੈਨਨ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1957 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 48

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ (1898 ਦਾ 5) - ਧਾਰਾ 162 - ਕਿਸੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ - ਕੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ - ਕੀ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ - ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬੇਨਿਯਮੀ- ਕੀ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 537 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਲਾਜਯੋਗ ਹੈ- ਧਾਰਾ 537 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ (ਸੋਧ) ਐਕਟ (1955 ਦਾ XXVI 1) - ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਬਾਰੇ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ- ਚਾਹੇ ਉਹ ਪਿਛਲੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਬੇਨਿਯਮੀ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 537 ਦੇ ਤਹਿਤ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕੋਡ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ।

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀਤਾਵਾਂ ਵੱਲ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਸੀ, ਕੀ ਉਹ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 161(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, 1955 ਦੇ ਐਕਟ XXVI ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੇ ਗਏ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ

ਪੁਲੁਕੁਰੀ ਕੋਟਯਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਿੰਗ ਸਮਰਾਟ (1), ਵਿਲੀ (ਵਿਲੀਅਮ) ਸਲਾਨੀ ਵੀ. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2), ਬਲੀਰਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ ਸਮਰਾਟ (3), ਅਤੇ ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ ਵੀ. ਬੰਸੀਧਰ (4), ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 26 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲ, 1956 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 407 ਅਤੇ 1956 ਦੇ ਕਤਲ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ 59 ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 1 ਅਗਸਤ, 1956 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, 1956 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਨੰਬਰ 41 ਅਤੇ 1956 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 69 ਵਿੱਚ)।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ: ਸ਼੍ਰੀ ਜੈ ਗੋਪਾਲ ਸੇਠੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ (ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ ਐਲ ਕੋਹਲੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ)।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ: ਮੈਸਰਜ਼ ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਟੀਐਮ ਸੇਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਫੈਸਲਾ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਗੋਵਿੰਦਾ ਮੈਨਨ, ਜੇ.- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜੁੜੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਬਿਆਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਸ ਨਾਲ ਪਦਾਰਥਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 19 ਨਵੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ 1956 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 407 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 26 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਹੁਣ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

12 ਦਸੰਬਰ 1955 ਨੂੰ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਲੱਖੇਵਾਲੀ ਮੰਡੀ ਜਾਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 5) ਤੋਂ ਘੋੜੀ ਉਧਾਰ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਪਸ਼ੂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੇਰ ਰਾਤ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੰਦ ਗੜ੍ਹ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੇਤ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਮਿਲੀ, ਜਿਸਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਘੋੜੀ ਗਾਇਬ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਖੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਜਿੱਥੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 26) ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਮੁਕਤਸਰ ਸੀ, ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ

ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਸ਼ ਨੇੜਿਓਂ ਇੱਕ ਬੋਤਲ ਮਿਲੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਕਾਰਤੂਸ ਸੀ। ਕਾਲੀਆ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 10) ਅਤੇ ਭਾਗ ਸਿੰਘ (ਪ. 11) ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੰਦ ਗੜ੍ਹ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਵੀ ਡਰਿੰਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 14 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। 12 ਸਤੰਬਰ 1955 ਨੂੰ ਘੋੜੀ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਘੋੜੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸ ਪੰਜਾਬ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 14 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਿਨੈਕਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਾਠੀ ਦੇ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਪਿੰਡ ਘਾਂਗਾ ਕਲਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਸਿੰਘ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 20) ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਲਈ ਕੁਝ ਭੇਜਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਿੰਡ ਘਾਂਗਾ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 23) ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸਰਪੰਚ ਗਿਆਨ ਚੰਦ (ਪ. 19) ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਘੋੜੀ ਦੀ ਲਗਾਮ ਫੜੀ ਵੇਖ ਲਿਆ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਪਿੰਡ 'ਚ ਕਿਸੇ ਅਜਨਬੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਰਪੰਚ ਗਿਆਨ ਚੰਦ (ਪ. 19), ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ (ਪ. 24) ਅਤੇ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ (ਪ. 23) ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਮੈਟਰ ਚੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟਰਾਊਜ਼ਰ ਦੀ ਤਹਿ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਦੇਸੀ ਪਿਸਤੌਲ, ਪੀ. 16, ਬਾਰਾਂ ਬੋਰ ਦੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬੰਦੂਕ ਦੇ ਕਾਰਤੂਸ, ਚਾਰ ਜਿੰਦਾ ਕਾਰਤੂਸ ਸਮੇਤ ਫਿਰ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਖੋਹੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਨੰਦ ਗੜ੍ਹ ਦੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਘੋੜੀ ਚੇਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਫੜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਤੱਥ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 19) ਗਿਆਨ ਚੰਦ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਵਿਖੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਤ 8.30 ਵਜੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ 19(f) 14 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ। ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ 15 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕਾਰਤੂਸ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਪਿਸਤੌਲ ਸਮੇਤ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਡੀ.ਐਨ.ਗੋਇਲ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਗਈ। (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3) ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ ਕਾਰਤੂਸ ਨੂੰ ਉਸ ਪਿਸਤੌਲ ਤੋਂ ਫਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ (ਪ. ਪ. 25) ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ (ਪ. 26) ਵਲੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ (ਪ. 25) ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜੁਰਮ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਐੱਸ. ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ 19(ਐਫ) ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 26) ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਤਲ ਅਤੇ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅੱਗੇ ਵਧੀ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ

ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 25 ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਲਾਭ ਸਿੰਘ (ਪ. 20), ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ (ਪ. 23), ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ (ਪ. 24) ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਦੀ ਹੁਣ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਕੇਸ. ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 26, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ 1 ਕਲਾਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਐੱਸ. ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ 19(f) 30 ਜਨਵਰੀ, 1956 ਨੂੰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦ. ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302 ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 1, ਡਾ. ਐੱਮ. ਐੱਲ. ਸੇਠੀ, 3 ਦਸੰਬਰ 1955 ਨੂੰ। ਐੱਸ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ। 19(f) 16 ਮਾਰਚ, 1956 ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1956 ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗਵਾਹ ਦੀ 3 ਦਸੰਬਰ 1955 ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਤਲ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਦੀ 19 (ਐਫ) ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਅਤੇ 1 ਅਗਸਤ 1956 ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ 374 ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਮਾਮੂਲੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਸੇਧ ਨਾਲ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਝੂਠੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਮੇ ਦੇ ਘਰੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ 3-4 ਦਿਨ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਲਾਕ-ਅੱਪ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇਗੀ। ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਐੱਸ. ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਦੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ 161 ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕਿ ਇਹ ਬਿਆਨ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਇਸਤਰਾਸਾ

ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਕੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐੱਸ. 537 ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 19, 20, 23 ਅਤੇ 24, ਇੱਕ ਆਮ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ, 'ਸਟਾਕ ਗਵਾਹ' ਸਨ ਜੋ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਜੇ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਬਚਾਅ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੇ, ਜਿਹਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮਤਭੇਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਜੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਜੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਭਾਵ ਦੇਵਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ 1 ਅਗਸਤ, 1956 ਨੂੰ ਉਸੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਜੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 19 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 24 (ਗਿਆਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 20 (ਲਾਭ ਸਿੰਘ) ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 23 (ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ) ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 23 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਮਿਟਿੰਗ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ. 19 ਅਤੇ 24 ਨੂੰ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਗਵਾਹ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਿਹਾ ਲਈ ਟੈਂਡਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਹੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ੍ਰੀ ਆਈ.ਪੀ. ਆਨੰਦ (ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਮੁਕਤਸਰ) ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 16 ਮਾਰਚ, 1956 ਨੂੰ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1956 ਨੂੰ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਟਿੰਗ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦਾ ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸਮੇਂ ਉਪਲਬਧ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ, ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਐੱਸ. 19, 20, 23, ਅਤੇ 24 ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਹੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣੇ ਸਨ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ s ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ। 161 ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦਾ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ

ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਦੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅੱਗੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। 'ਪੁਲੁਕੁਰੀ ਕੋਟਾਯਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ ਸਮਰਾਟ' (1) ਵਿਚ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਐੱਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੇ 537, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸਿਰਫ ਵਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਬਲੀਰਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ ਸਮਰਾਟ, (1), ਅਤੇ 'ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਬੰਸੀਧਰ' (2) ਜਿੱਥੇ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਐਸ. 162 ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸਪਲਾਈ ਕਰਕੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ, ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਐੱਸ. 19, 20, 23, ਅਤੇ 24 ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਹੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣੇ ਸਨ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਕਿ ਦੇਸੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ s ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ। 161 ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦਾ, ਖਾਸਕਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਦੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅੱਗੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। 'ਪੁਲੁਕੁਰੀ ਕੋਟਾਯਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ ਸਮਰਾਟ' (1) ਵਿਚ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਐੱਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੇ 537, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸਿਰਫ ਵਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਦੋ ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਬਲੀਰਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ ਸਮਰਾਟ*, (1), ਅਤੇ *'ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਬੰਸੀਧਰ'* (2) ਜਿੱਥੇ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਐਸ. 162 ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸਪਲਾਈ ਕਰਕੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *(ਵਿਲੀਅਮ) ਸਲਾਨੀ ਬਨਾਮ ਸਲਾਨੀ ਵੀ. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ* (3) ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। 537 ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀਤਾਵਾਂ ਵੱਲ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਸੀ, ਕੀ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਰਚਾ ਪੰਨਾ 1153, 1183 ਅਤੇ 1189 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਸੀ। ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕੇ। ਪਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਚਾਰਾਂ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਗਵਾਹ ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਕਹਾਣੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਗਵਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਹੋਣਗੇ।

ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 3 ਦਸੰਬਰ, 1955 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਪ੍ਰੈਲ, 1956 ਵਿੱਚ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ 31 ਜਨਵਰੀ, 1956 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ 16 ਮਾਰਚ, 1956 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇੱਕੋ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਦੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਜਦੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੇ ਵੀ ਕਾਪੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ. ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਤੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਸਲਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦਾ ਕੇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਤਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦਾ ਵਕੀਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ;

ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, s ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3)। 161 ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਇ XIV ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (ਸੇਧ) ਐਕਟ, (1945 ਦੇ II) ਦੁਆਰਾ ਪਾਈ ਗਈ ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ 1955 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਐੱਸ. 162 ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਅਣ-ਸੋਧਿਆ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸਨ, ਐਕਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਉਪਧਾਰਾ (1) ਲਈ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਵਾਹ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੇਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਵਿਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਗਵਾਹ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਮੁੜ-ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਿਰਹਾ।

ਇਹ ਵੀ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਸੇਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਗਵਾਹ ਦੇ ਖੰਡਨ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਪੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 173 ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵੀ ਜੋੜੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:

ਇਸ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ , ਥਾਣੇ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ , ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ , ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 154 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਧਾਰਾ 164 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 161 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨਵੀਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ , ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨਾਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਵੀਂ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (3) ਅਤੇ (4) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

(3) ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 173 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ , ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ।“

"(4) ਫਿਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ; ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮ ਦੇ ਅਸਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਗਵਾਹ, ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਐੱਸ. 173, ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ. 207A ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸ਼ੁਰੂ

ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। 173(4) ਜਾਂ ਐੱਸ. 207A(3) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸ. 251(A) ਅਧਿਆਇ XXI ਵਿੱਚ ਦਰਜ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ। ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਐੱਸ. 251(A) s ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। 207A(3) ਇੱਥੇ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ XXIII ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ s. 286 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ s ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਏ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾਲ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕਾਰਨ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ s ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। 207-ਏ ਕਮਿਟਿੰਗ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਪਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਚਨਬੱਧ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਐੱਸ. 207-ਏ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਜਾਂਚ ਇਸਦੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਸੇਧ ਐਕਟ (26 ਆਫ 1955) ਵਿੱਚ, ਐੱਸ. 116 ਬੱਚਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐੱਸ. 207-ਏ ਜਾਂ ਐੱਸ. 251-A ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ; ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਲੰਬਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗਵਾਹ ਦੀ 3 ਦਸੰਬਰ 1955 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਯਾਨੀ 1 ਜਨਵਰੀ, 1956 ਨੂੰ ਸੇਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਐਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਚਨਬੱਧ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਸੀ। ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਐੱਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। 207-ਏ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐੱਸ. ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਏ)। 116 s ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। 174, ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਪਿਛਾਖੜੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜਣੀ ਸੀ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਘ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 161 (3) ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੇਧੇ ਹੋਏ ਜਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਪਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਭਾਵੇਂ

ਉਹ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅੰਤਮ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ।

ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਜਦੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(1) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 1948 ਮੈਡ. 1

(2) (1955) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1140

(3) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 945 ਨਾਗ. 151

(4) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 53 ਏ.ਯੂ. 458.

(1) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 1948 ਮੈਡ.

(1) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1945) ਨਾਗ. 151

(2) ਐਲ.ਐਲ.ਆਰ. (1930) 53 ਏ.ਯੂ. 458.

(3) (1955) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1140

Atul Sharma

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮਕੁੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।